

Social arv i nationale tests

Tidlig indsats er vejen til at bryde den negative sociale arv

Den sociale arv er stærk i Danmark. Mens knap 90 pct. af børnene fra overklassen og den højere middelklasse opnår gode resultater i dansk, får kun 56 procent af underklassens børn gode resultater. Ser man på forældrenes uddannelsesniveau, er der ligeledes en stærk social arv på spil. Endda bedsteforældrenes uddannelsesniveau afspejler sig i børnenes skolepræstationer i de små klassetrin. Selvom folkeskolen formår at løfte nogle børn, er der stadig en stor sammenhæng mellem, hvordan børnene klarer sig i 3.-4. klasse og ved afgangsprøven. Indsatsen i skolen bør ligge så tidligt så muligt og i høj grad fokusere på at løfte de elever, der kommer fra ikke-akademiske hjem.

af chefanalytiker **Mie Dalskov Pihl** & stud.polit. **Rasmus Salmon**

25. juli 2017

Analysens hovedkonklusioner

- I de nationale dansktest i 2. klasse får 87 pct. af børnene med akademikerforældre gode resultater, mens det samme gælder for 57 pct. af børnene af ufaglærte forældre. Det samme billede viser sig i matematik i 3. klasse.
- Ca. 87 pct. af børnene fra overklassen eller højere middelklasse får gode resultater. Det samme gælder ca. 68 pct. af arbejderklassens børn og 56 pct. af underklassens børn.
- Der er en sammenhæng mellem elevernes præstationer i de små klassetrin og bedsteforældrenes uddannelse. Af de børn, der ingen ufaglærte bedsteforældre har, klarer 83 pct. sig godt. Kun 66 pct. af dem med fire ufaglærte bedsteforældre klarer sig godt.
- Efter folkeskolereformen blev der indført et måltal om, at 80 pct. af eleverne skal klare sig godt i dansk og matematik i de nationale test. Analysen viser, at børn af akademikere samt børn fra overklassen/den højere middelklasse opfylder målsætningen om. Børn af ufaglærte og fra lavere sociale klasser er derimod langt fra målsætningen.

Kontakt

Chefanalytiker

Mie Dalskov Pihl

Tlf. 33 55 77 20

Mobil 26 20 40 36

md@ae.dk

Kommunikationskonsulent

Sarah Steinitz

Tlf. 33 55 77 16

Mobil 28 68 34 60

ss@ae.dk

Den sociale arv er stærk i Danmark

Denne analyse undersøger to forskellige ting. Først ser vi på, hvor stærk den sociale arv er, når man går en og to generationer tilbage. Det viser sig, at der er stærkt sammenhæng mellem, hvor godt børn klarer sig i skolens nationale tests i 2.-3. klasse, og hvilken socialklasse og uddannelse deres forældres og endda bedsteforældres har.

Derefter ser vi på, hvorvidt de tidlige skolepræstationer i 2.-3. klasse afspejler sig i karaktererne ved folkeskolens afgangsprøve. Også her finder vi et tydeligt mønster: Dem, der klarer sig godt i de nationale tests i 2.-3. klasse, klarer sig typisk også godt ved afgangsprøven. Og omvendt – dem, der klarer sig skidt i de nationale tests, klarer sig ofte skidt ved afgangsprøven.

Analysen viser altså, der er en stærk social arv på spil i Danmark, som kan aflæses hele vejen op gennem folkeskolen – og faktisk også videre ind i voksenlivet. Det skal naturligvis ikke forstås sådan, at ens livsbane ligger fuldstændig fast fra den dag, man triller ud af mors mave. Både folkeskolen og senere opkvalificerings- og videreuddannelsesprogrammer gør et godt og vigtigt arbejde med at løfte mange af dem, som kommer fra en svag uddannelsesbaggrund.

Det, analysen peger på, er, at vi skal have øget fokus på tidlige indsatser. Værdien af omsorg og opmærksomhed i vuggestue, dagpleje og børnehave er svær at måle på og prissætte, og den slags parametre bliver derfor ofte en overset, når politiske indsatser udarbejdes med henblik på at sikre børns uddannelse og fremtidsmuligheder. Der er dog lavet nogle studier af effekten af tidlige indsatser, og den klare konklusion er, at det betaler sig. I høj grad.

Klar sammenhæng mellem forældrenes baggrund og børns skolepræstationer

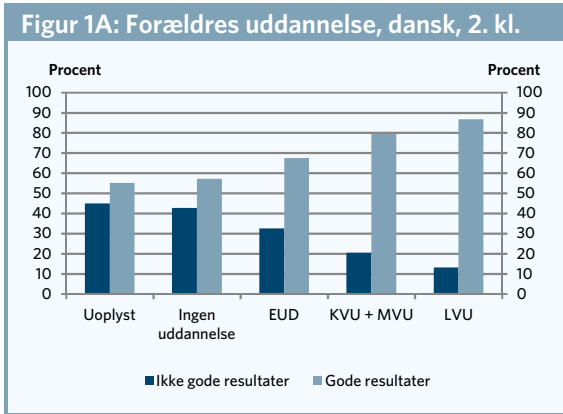
I det følgende ser vi på sammenhængen mellem forældrenes uddannelse og socialklasse forhold, og hvordan deres børn klarer sig i de nationale test på de tidlige klassetrin. Analysen dækker elever, der har været til de obligatoriske test i 2. klasse dansk, læsning, i skoleåret 2013/2014 og 3. klasse matematik 2014/2015. For uddybning af metode se boks 1.

Dansk

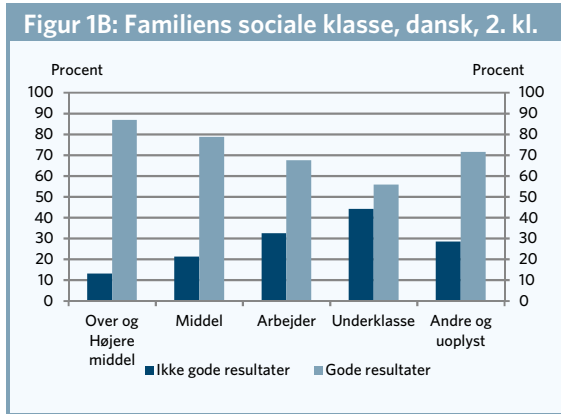
Figur 1A viser sammenhængen mellem forældrenes højeste fuldførte uddannelse og børnenes resultaterne i den nationale test i dansk, læsning, i 2. klasse. Figur 1B holder familiernes sociale klasse op imod børnenes præstationer i dansk læsning.

Det ses af figur 1A viser, at jo længere uddannelse forældrene har, des bedre klarer eleverne sig i dansk til de nationale test. Således klarer 87 procent af børnene med mindst en akademiker blandt forældrene sig godt i testen i 2. klasse, mens det samme gælder for 57 procent af børn af ufaglærte forældre og ca. 68 procent af børn af forældre med en erhvervsuddannelse.

Det at klare sig godt i en test eller en prøve siger selvfølgelig en hel del om det faglige niveau. Men også børnenes trivsel kan spille ind på, hvor godt de klarer sig. At akademikerbørnene klarer sig bedre i de nationale tests, kan derfor både være et resultat af, at de er fagligt dygtigere, og at de trives bedre i forhold til det "at gå i skole".

Anm.: Se boks 2 for metode. "Uoplyst" dækker både børn med manglende personoplysninger på forældre og børn med manglende uddannelsesoplysninger på forældre. LVU dækker universitetsbachelor, kandidater og ph.d'er. Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

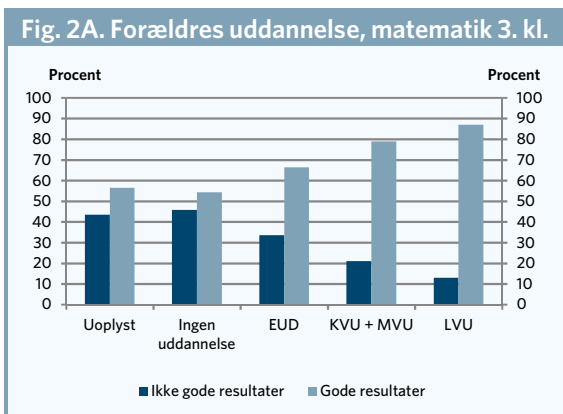
Anm.: Se boks 2 for metode. Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

Figur 1B viser en klar sammenhæng mellem familiernes sociale klasse og resultaterne i testen. Se definitionen af socialklasserne i boks 3. Således fik ca. 87 procent af børnene fra overklassen eller den højere middelklasse gode resultater, mens middelklassens børn fik gode resultater i 79 procent af tilfældene. Tilsvarende fik ca. 68 procent af arbejderklassens børn gode resultater, og kun 56 procent af underklassens børn fik gode resultater.

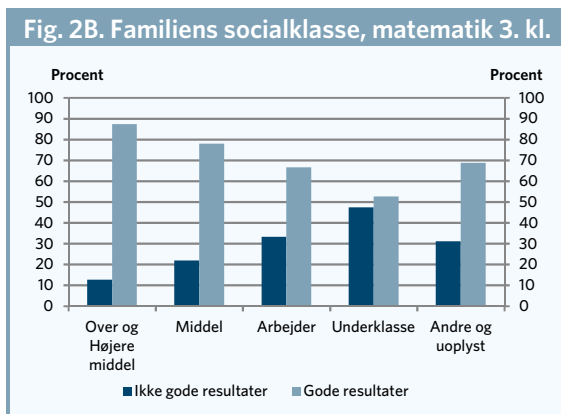
Som en del af forliget om Folkeskolereformen blev partierne enige om nationale måltal i forbindelse med de nationale test.¹ 80 procent af eleverne skal være gode til dansk og matematik. I gennemsnit er vi et stykke fra det nationale mål, og kun blandt børn af akademikere eller overklassen eller den højere middelklasse er målet opfyldt.

Matematik

Figur 2A og 2B viser den sociale arv i matematiktesten i 3. klasse. Figur 2A viser i vid udstrækning samme billede som figur 1A, hvor børn af forældre med lange uddannelser får bedre resultater. Således får over 87 procent af børnene af akademikere gode resultater, hvorimod kun 53 procent af børn med ufaglærte forældre får gode resultater. 66 procent af børnene, hvor forældrenes højeste uddannelse er en erhvervsuddannelse, får gode resultater.

Anm.: Se boks 2 for metode. "Uoplyst" dækker både børn med manglende personoplysninger på forældre og børn med manglende uddannelsesoplysninger på forældre. LVU dækker universitetsbachelor, kandidater og ph.d'er. Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

Anm.: Se boks 2 for metode. Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

¹Se "Om nationale måltal" på uvm.dk

Over 87 procent af børnene fra overklassen og højere middelklasse får gode resultater i matematik i 3. klasse, mens det kun gør sig gældende for 67 procent af arbejderklassens børn og 53 procent af underklassens børn.

I matematik ligger gennemsnitsresultaterne også et stykke fra de måltallene om, at 80 procent skal klare sig godt. Her er det også kun blandt børn af akademikere og de højeste sociale klasser, at 80 procent opnår gode resultater.

Der er altså tendens til, at der er social arv i testresultaterne for de nationale test. I både dansk og matematik er der en sammenhæng mellem, hvor meget uddannelse forældrene har, og hvor godt børnene klarer sig i de nationale test. Børn af forældre med længere uddannelser får således gennemsnitlig bedre resultater i testene. Endvidere får børn fra familier med højere socioøkonomisk status bedre resultater i de nationale test. Den sociale arv er ikke nødvendigvis alene et udtryk for forældrenes påvirkning på børnene. Forældrenes uddannelse og familiens socioøkonomiske status fortæller meget om, hvor familierne bor, hvilke skoler de går på, og dermed hvilke klassekammerater børnene har. Således kan ovenstående muligvis også være udtryk for forskellige effekter på børnenes resultater flere steder fra. Analysen siger ikke noget om effekter, men noget om sammenhænge.

Bedsteforældrenes uddannelse spejler sig i børnenes præstationer

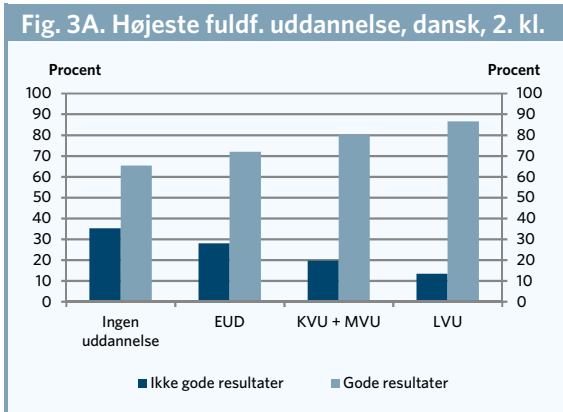
I det følgende har vi med data for de nationale test for første gang haft mulighed for at undersøge sammenhængen mellem, hvordan børn klarer sig i uddannelsessystemet og deres bedsteforældres uddannelsesmæssige baggrund. Det er dog ikke alle børn, hvor der forefindes data på bedsteforældrenes uddannelsesbaggrund. Derfor er populationen i forhold til forældre-delen af analysen reduceret med cirka 40 procent, jf. boks 1.

I dette afsnit har vi kun medtaget elever, hvor den ældste af bedsteforældrene var yngre end 70 år i 2005, og hvor det har været muligt at finde deres uddannelsesniveau (svarende til 80 år i 2015 eller personer født efter 1935). Endvidere er børn, der mangler enten personoplysninger eller uddannelsesoplysninger på mere end en af de fire bedsteforældre, udeladt af denne del. Med andre ord medtages kun de børn, for hvem mindst 3 ud af 4 bedsteforældre kan genfindes i data, og der er oplysninger om deres uddannelse.

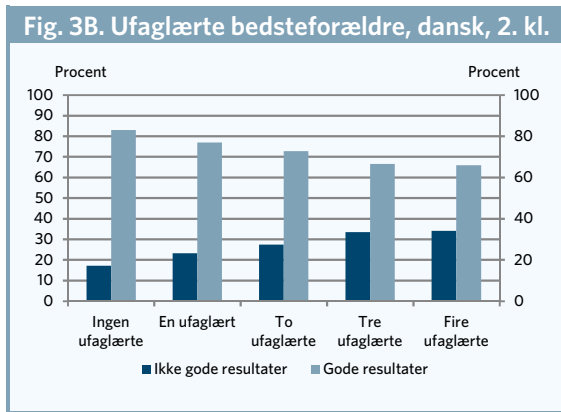
Dansk

Figur 3a og 3B viser sammenhængen mellem bedsteforældrenes uddannelsesmæssige baggrund og resultaterne for dansk i 2. klasse. Figur 3A viser resultatet af de nationale test i dansk i læsning fordelt på bedsteforældrenes højest fuldførte uddannelse. Det er således den højest fuldførte uddannelse blandt alle 4 bedsteforældre. Figuren viser, at 87 procent af børnene, hvor en af bedsteforældrene har en akademisk uddannelse, får gode resultater i den nationale test. 72 procent af børn, hvor den højeste uddannelse blandt bedsteforældrene er en erhvervsuddannelse, får gode resultater, mens 65 procent af børn, hvor ingen bedsteforældre har en erhvervskompetencegivende uddannelse, får gode resultater.

Tendensen viser altså, at jo højere uddannelse bedsteforældrene har, des bedre klarer børnebørnene sig i læseprøven i 2. klasse.

Anm.: Se boks 2 for metode. LVU dækker universitetsbachelorere, kandidater og ph.d'er.
Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

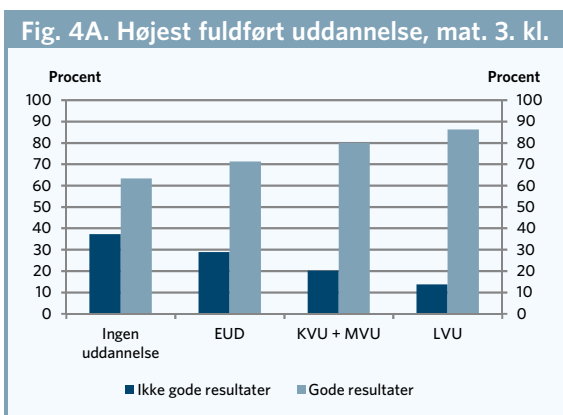
Anm.: Se boks 2 for metode. Ufaglærte er folk, der har grundskolen som højeste uddannelse.
Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

Figur 3B viser resultatet i nationale test fordelt på antallet af bedsteforældre, som er ufaglærte. Der er en tendens til, at jo flere af et barns bedsteforældre, der er ufaglærte, des dårligere klarer barnet sig i de nationale test. Således klarer 83 procent af børnene, som ingen ufaglærte bedsteforældre har, sig godt, mens kun 66 procent af dem med 4 ufaglærte bedsteforældre klarer sig godt.

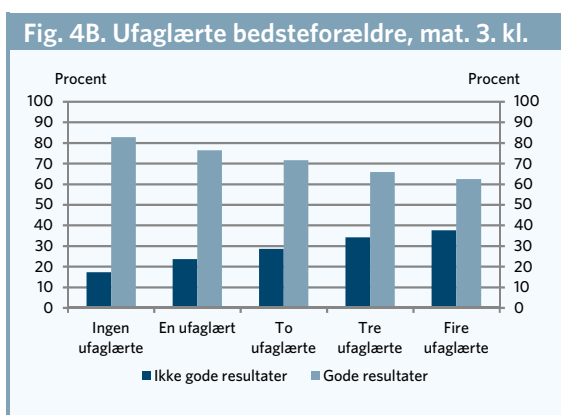
I forhold til resultaterne i fig. 1A, så viser det sig, at børn, hvis bedsteforældre ingen uddannelse har, klarer sig bedre end dem, hvis forældre ingen uddannelse har. Det slår altså hårdere igennem, hvis forældrene ikke har end uddannelse, end hvis bedsteforældrene står uden uddannelse. Ser man på hhv. børn og børnebørn af akademikere, er der næsten ingen forskel. Begge grupper ligger på, at 86-87 procent klarer sig godt.

Matematik

Figur 4A og 4B viser sammenhængen mellem bedsteforældrenes uddannelsesmæssige baggrund og resultaterne i matematik i 3. klasse. Figur 4A viser samme billede som figur 3A, og figur 3B viser i høj grad samme billede som i 5B. Således får 86 procent af børn, hvor mindst en af bedsteforældrene har en akademisk uddannelse, gode resultater, mens det tilsvarende kun er 71 procent af børn med bedsteforældre med en erhvervsuddannelse som højeste uddannelse, der får gode karakterer.

Anm.: Se boks 2 for metode. LVU dækker universitetsbachelorere, kandidater og ph.d'er.
Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

Anm.: Se boks 2 for metode. Ufaglærte er folk, der har grundskolen som højeste uddannelse.
Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

I figur 4B kan man se, at 83 procent af dem med ingen ufaglærte bedsteforældre, får gode resultater, mens kun 62 procent af børn med fire ufaglærte bedsteforældre får gode resultater.

Overordnet set viser denne del af analysen, at bedsteforældrenes uddannelsesmæssige baggrund spiller ind på, hvor godt børn klarer sig til de nationale test. Børn med bedsteforældre, der har en uddannelse, klarer sig bedre end andre. Det er dog ikke kun bedsteforældre med lange uddannelser, der afspejles i børnebørnenes testresultater. Således viser analysen, at flere ufaglærte blandt bedsteforældrene giver relativt lavere sandsynlighed for at opnå gode resultater.

Ligesom med testresultaterne i dansk viser det sig, at det slår hårdere igennem på børnenes resultater i matematik, når forældrene ingen uddannelse har, sammenlignet med når bedsteforældrene ikke har en uddannelse.

Boks 1. Metodeboks – social arv i testresultater

AE har undersøgt den sociale arv i resultaterne fra de nationale test. Analysen dækker personer, der både har deltaget i den nationale test i dansk i 2. klasse i skoleåret 2013/2014 og matematik i 3. klasse i skoleåret 2014/2015.

Analysen dækker kun personer, der har boet i Danmark i 1. januar 2014, som har deltaget i begge af ovenstående nationale test.

Forældres uddannelsesniveau

Forældrenes højest fuldførte uddannelse er den højest fuldførte uddannelse på hovedgruppeniveau, som den forælder med højest uddannelse havde gennemført 1. januar 2014. Forældre med uoplyst uddannelsesbaggrund indgår i analysen, men er niveaumæssigt placeret under grundskoleniveau.

Bedsteforældrenes uddannelsesniveau

Størstedelen af eleverne i 2. klasse i skoleåret 2013/2014 / 3. klasse i skoleåret 2014/2015 vil være født i 2005.

I delen omhandlende bedsteforældre er der grundet manglende data på gennemførte uddannelser for de ældre generationer kun medtaget børnebørn, hvor den ældste af bedsteforældrene i 2005 var under 70 år (svarende til 80 år i 2015 eller personer født før 1935).

Endvidere er børnebørn, der mangler enten personoplysninger eller uddannelsesoplysninger på mere end en af de fire bedsteforældre, udeladt af denne del. Med andre ord medtages kun dem, hvor hvem mindst 3 ud af 4 bedsteforældre kan findes i data, og der er oplysninger om deres uddannelse. Manglende data kan skyldes indvandring/udvandring, eller at bedsteforældrene ikke levede på målingstidspunktet, dvs. omkring fødselsåret for eleven.

Antallet af elever reduceres med 40 procent ud fra ovenstående kriterier. Det er således prioriteret at medtage de elever, om hvem man kan sige noget meningsfyldt om bedsteforældrenes uddannelsesniveau.

Bedsteforældres højest fuldførte uddannelse er defineret som den højest fuldførte uddannelse på hovedgruppeniveau, som den bedsteforælder med højest fuldført uddannelse havde taget 1. januar 2005. Det år, de fleste børn, er født i.

Adgangsgivende kurser (AUDD:35) er i analysen betragtet som værende på niveau med en gymnasial uddannelse (AUDD:20). Ufaglærte, dvs. dem med en grundskoleuddannelse, og personer med gymnasiet som højst fuldført uddannelse ligger i kategorien "Ingen erhvervskompetencegivende uddannelse". Gruppen universitetsuddannelser dækker over universitetsbachelor, universitetskandidater og ph.d'er.

Resultaterne er angivet på den kriteriebaserede skala, hvor kategorierne "Godt", "Rigtig godt" og "Fremragende" betegnes som "Gode resultater".

Denne definition af gode resultater er sammenlignelig med Undervisningsministeriets målsætning om, at 80 % af folkeskoleeleverne skal være gode til at læse og regne.

Alle tabeller er afrundet til nærmeste 10'er. Der kan derfor forekomme mindre afvigelse i delsummer og procentberegninger.

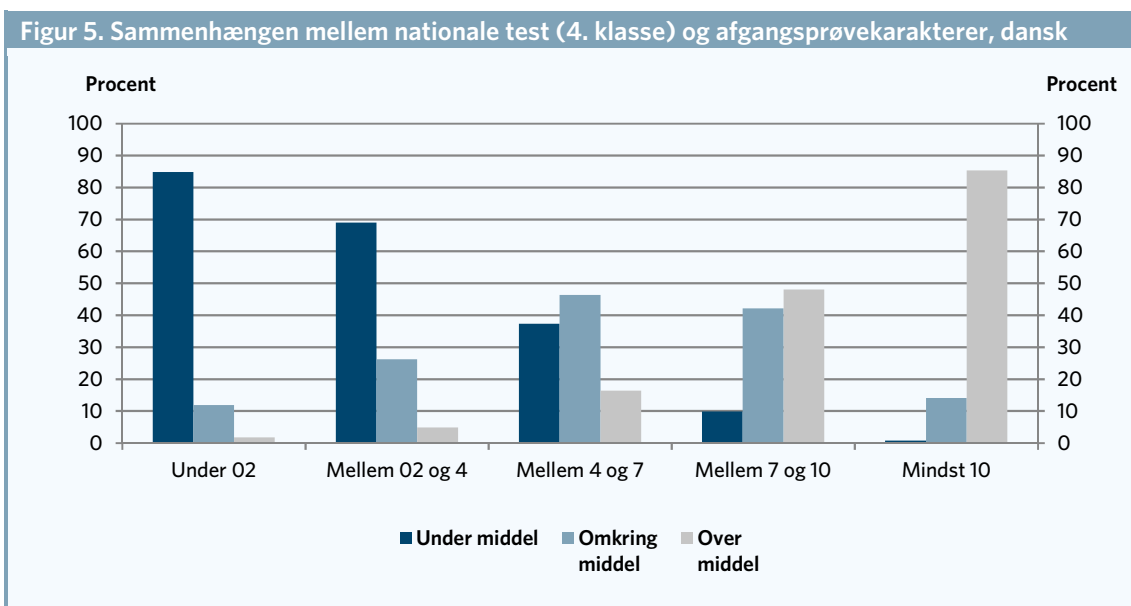
De tidligere skolepræstationer flugter med afgangsprøverne

I denne del af analysen undersøger vi sammenhængen mellem resultaterne i de nationale test på de tidlige klassetrin og afgangsprøvekarakterer. Analysen dækker elever, der er gået ud af 9. klasse i skoleåret 2015/2016, og som også har deltaget i nationale test i 3. klasse matematik i skoleåret 2009/2010 og 4. klasse dansk i skoleåret 2010/2011. For uddybning af metode se boks 2.

Figur 5 og 6 viser sammenhængen mellem karaktererne i afgangsprøverne og de nationale test i henholdsvis dansk og matematik. Det ses tydeligt, at hovedparten af dem, der fik høje karakterer til afgangsprøven, også har fået gode resultater i de nationale test. Sammenhængen gælder i både dansk og matematik, dog ser den ud til at være stærkere i dansk end i matematik.

Over 85 procent af dem, der fik mindst 10 i gennemsnit i dansk til afgangsprøven, fik bedømmelsen "over middel" i de nationale test i dansk i 4. klasse. Under 2 procent af dem, som fik under 02 i gennemsnit i dansk, fik "over middel" i de nationale test.

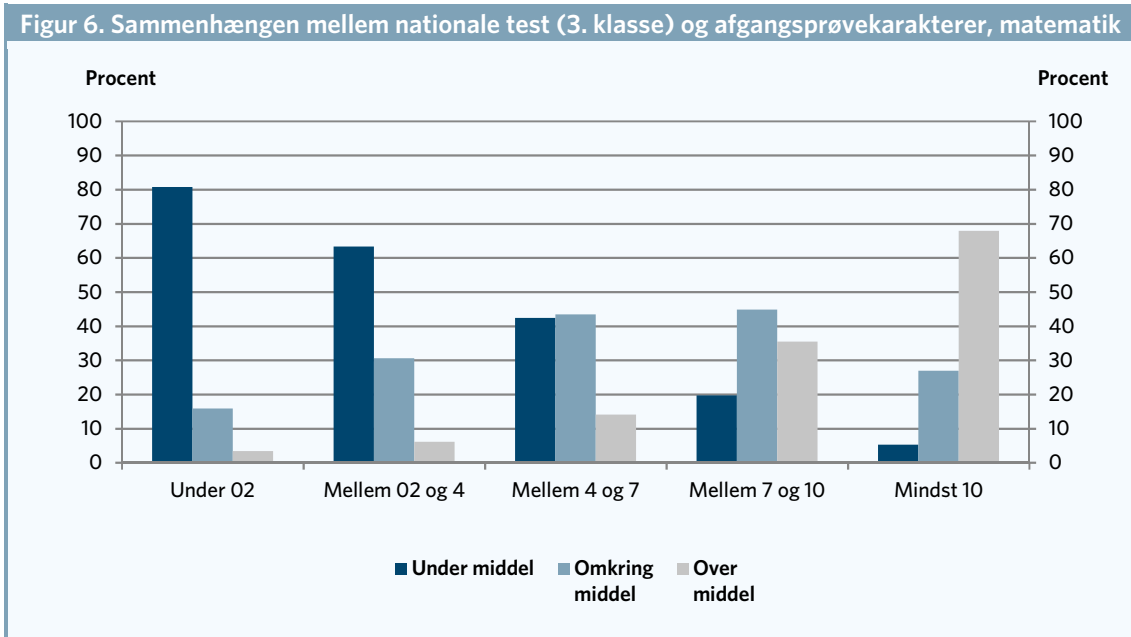
Hovedparten (85 procent) af dem, der fik under 02 i afgangsprøven, havde fået bedømmelsen "under middel" i den nationale test i dansk i 4. klasse, mens det tilsvarende kun gjaldt under 1 procent af dem med gennemsnit over 10 ved afgangsprøverne.

Anm.: Se boks 1 for metode. Kun elever, der både deltog i test (2010-11) og har taget afgangsprøve i 2016.
Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

I matematik (figur 6) havde 68 procent af dem, der fik "mindst 10" i gennemsnit i matematik ved afgangsprøven, fået "over middel" i testen i 3. klasse, mens det kun var ca. 3 procent for dem med gennemsnit under 02.

Blot 5 procent af dem, der fik mindst 10 ved afgangsprøven, havde fået "under middel" i testen i 3. klasse, mens det samme gjorde sig gældende for 81 procent af dem med gennemsnit under 02 i afgangsprøven.

Anm.: Se boks 1 for metode. Kun elever, der både deltog i test (2009-10) og har taget afgangsprøve i 2016.
 Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

Der er altså en klar tendens til, at elever, der opnår gode resultater ved afgangsprøven, også havde gode resultater i de nationale test på de tidlige klassetrin i det pågældende fag.

Det skal påpeges, at sammenhængen ikke er en-til-en, og at der er en gruppe af elever, der flytter sig i perioden mellem testene i 3.-/4. klasse og afgangsprøven. Af dem, der fik "mindst 10" i dansk i afgangsprøven, fik 14 procent "omkring middel" i den nationale test i dansk. Tilsvarende er der over 25 pct. af børnene, der får mindst 10 til afgangsprøven i matematik, som lå "omkring middel" bedømmelse i matematik i 3. klasse. Ser man på dem, der fik mellem 7 og 10 i afgangsprøven, fik ca. 10 procent "under middel" i dansk og ca. 20 procent "under middel" i matematik i de nationale test. Så der er elever, der flytter sig, selvom sammenhængen generelt er stor mellem testene på de små klassetrin og afgangsprøvene.

Undervisningsministeriet har i rapporten "Undersøgelse af de nationale tests reliabilitet" (feb. 2016) undersøgt sammenhængen mellem resultaterne i de nationale test i 6.-8. klasse og afgangsprøvekaraktererne i 9. klasse. Her konkluderes også en stor sammenhæng mellem resultaterne i nationale test og afgangskarakterkerne.

Langt til målet for børn af kortuddannede

Samlet set viser analysen, at der er stor sammenhæng mellem forældrenes uddannelse og resultaterne i testene i de tidligste skoleklasser. Endvidere viser analysen, at familiers socioøkonomiske klasse spiller ind på, hvilket resultat børnene opnår i de tidlige skoleklasser. Der er således en klar tendens til, at børn, der kommer fra familier med et højt uddannelsesniveau og fra enten overklassen eller den højere middelklasse, klarer sig bedre i de nationale test. Sågar bedsteforældrenes uddannelsesniveau afspejler sig i børns skolepræstationer i de små klassetrin.

Den sociale arv spiller altså kraftigt ind på resultaterne i de nationale tests – og dermed også i børnenes præstationer ved afgangsprøve, som i høj grad flugter med, hvordan de klarer sig i de tidlige klasser. De nationale tests er en slags retningspil for afgangsprøverne i 9. klasse.

Vi ved fra andre analyser, at afgangsprøvekaraktererne i høj grad har indflydelse på uddannelse senere i livet. Det at klare sig godt til afgangsprøverne i 9. klasse er helt centralt for at få en ungdomsuddannelse. En AE-analyse fra 29. marts 2016 viste fx, at to-tredjedele af unge, der ikke opnåede karakteren 2 i dansk og matematik, ikke havde gennemført en uddannelse som 25-årig². Således kan de nationale test bruges som tidlig indikator for børnenes senere uddannelseschancer,

De nationale mål indeholder en målsætning om, at folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater. Analysen her viser, at der er børn, der flytter sig i løbet af folkeskolen – men også, at der er stærk social arv i resultaterne helt ned til 2. klasse.

En stor del af de forskelle, der er mellem børnenes præstationer i 2. klasse, vil med stor sandsynlighed fortsætte helt til folkeskolens afgangsprøve. Hvis man vil bryde den sociale arv i skolen og have alle elever med, så skal man sætte ind meget tidligt. I den økonomiske litteratur taler man om "Heckman-effekten", der viser, at investeringer i et barns tidlige liv vil være langt mere hensigtsmæssige end investeringer senere hen. Det er langt bedre at sætte ind i de unge år end senere i livet, viser undersøger fra den amerikanske økonometriker James Heckman. Socioøkonomiske forskelle kan spottes tidligt i skoleforløbene, og det vil altså være mere effektivt at sætte ind med en særlig indsats til en elev i 2. klasse end overfor en 14-årig, der står med det ene ben ude af skolen.

Efter folkeskolereformen blev der vedtaget en målsætning om, at mindst 80 procent af børnene skal være gode til at læse og regne. Analysen viser, at målsætningen kun er opfyldt blandt børn af akademikere og børn, der er vokset op i overklassen eller den højere middelklasse. Derfor skal man i langt højere grad end i dag fokusere på at få de elever med, der kommer fra hjem, hvor forældrene har kort eller ingen uddannede.

Et andet resultatmål er, at folkeskolen skal mindske betydningen af socioøkonomiske forhold. Undervisningsministeriet har i rapporten "Statusrapport for folkeskolens udvikling 2015-2016" undersøgt status på dette mål i forhold til nationale test gennemført fra 2016. Her konkluderes det, at andelen af elever, der klarer sig "ikke tilstrækkeligt" eller "mangelfuldt" er faldet fra 2015 til 2016 blandt elever med ufaglærte forældre. Blandt eleverne i 6. klasse er der tale om et fald på 2 procentpoint i såvel dansk som matematik³, men rapporten konkluderer, at der stadig er stor forskel i elevernes resultater alt efter forældrenes socioøkonomiske gruppe. Ser man på andelen af elever, der klarer sig "godt", har der imidlertid ikke været nogen udvikling for børn af ufaglærte fra 2015 til 2016 i dansk læsning, og kun en lille udvikling i matematik⁴.

Indsatsen i skolen bør ligge så tidligt så muligt og i højere grad fokusere på at løfte de elever, der kommer fra ikke-akademiske hjem. Således vil man kunne afhjælpe en større del af den sociale arv og komme tættere på målsætningen om, at 80 procent skal være gode til at læse og regne.

² https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_fagligt-svage-unge-har-svaert-ved-at-faa-en-uddannelse.pdf

³ Se figur 11 og 12.

⁴ Se figur 3 s. 14 samt figur 4 s. 15.

Boks 2. Analyse af sammenhæng mellem nationale test og afgangskarakterer

Analysen dækker alle personer, som deltog i afgangsprøverne i henholdsvis dansk og matematik i 9. klasse i skoleåret 2015/2016, som også har deltaget i den nationale test i det pågældende fag i de tidlige klassetrin. Eleven skal have deltaget i afgangsprøverne i samme fag som de nationale test på de tidlige klassetrin.

I dansk skal eleverne have deltaget i den nationale test i 4. klasse i skoleåret 2010/2011, mens man i matematik skal have deltaget i testen i 3. klasse i skoleåret 2009/2010. Man kan således godt medtages i et fag uden at være medtaget i det andet, hvis man kun har deltaget i en af testene.

Data for nationale test vedrører kun de obligatoriske test, dvs. kun folkeskoler.

Karaktergennemsnittet er gennemsnittet af alle afgangsprøvekarakter, en person har modtaget i et givent fag.

Resultatet fra den nationale test er angivet på den normbaserede skala, hvor følgende gruppering er benyttet:

0 -< 36 : Under middel
 36 -< 66 : Omkring middel
 66 - 100 : Over middel

Den normbaserede skala måler eleverne relativt til resultaterne i den første runde af test i skoleåret 2009/2010. Således hvis en elev får 50 point på den normbaserede skala, så har eleven klaret sig bedre end halvdelen af eleverne i de første test i 2009/2010. Det er således en rent relativ målemetode, der kun kan bruges til at sige noget om relative forskelle mellem forskellige grupper, og ikke noget om absolutte forskelle. Undervisningsministeriet bruger nedenstående gruppering i forbindelse med den normbaserede skala:

0 -< 11: Klart under middel
 11 -< 36: Under middel
 36 -< 66: Omkring middel
 66 -< 91: Over middel
 91 - 100: Klart over middel

AE har således, af diskretionshensyn, blot valgt at slå de to højeste og laveste kategorier sammen.

Alle tabeller er afrundet til nærmeste 10'er. Der kan derfor forekomme mindre afvigelse i delsummer og procentberegninger.

I 3. klasse 2009/10 deltog 50.600 elever i de nationale test i matematik, og 55.610 deltog i dansk i 4. klasse i skoleåret 2010/11.

Boks 3. Klassesamfundet i Danmark. Definition af klasserne**Overklasse:**

- Selvstændige, der tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Topledere, der tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Personer med videregående uddannelse, der tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Eksempler: Fabrikant, bankdirektør, finansanalytiker, kommunaldirektør.

Højere middelklasse:

- Selvstændige, der tjener mellem to og tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Topledere, der tjener mellem to og tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Personer med videregående uddannelse, der tjener mellem to og tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Personer med akademisk uddannelse, der ikke indgår i overklassen, uanset indkomst.
- Eksempler: Skoleleder, ingeniør, gymnasielærer, læge.

Middelklasse:

- Selvstændige, der tjener under det dobbelte af den typiske indkomst.
- Topledere, der tjener under det dobbelte af den typiske indkomst.
- Personer med kort eller mellemlang videregående uddannelse, der tjener under det dobbelte af den typiske indkomst.
- Eksempler: Murermester, brugsuddeler, folkeskolelærer, sygeplejerske.

Arbejderklasse:

- Personer med erhvervsfaglig uddannelse, der ikke indgår i en af de øvrige klasser.
- Ufaglærte, der ikke indgår i en af de øvrige klasser.
- Eksempler: Industritekniker, tømrer, lastbilchauffør, sosu-assistent.

Underklasse:

- Personer, der er uden for arbejdsmarkedet mere end 4/5 af året.
- Eksempler: Førtidspensionist, kontanthjælpsmodtager.

Studerende indgår ikke i klasseopdelingen. Kun personer i aldersgruppen 18-59 år er med i klasseopdelingen.